

PREDLOG

Osnove za vođenje pregovora i zaključivanje Novog akta Lisabonskog sporazuma o zaštiti oznaka porijekla i njihovoj međunarodnoj registraciji

I Ustavni osnov

Ustavni osnov za zaključivanje Sporazuma Novog Akta Lisabonskog sporazuma o zaštiti oznaka porijekla i njihovoj međunarodnoj registraciji sadržan je u odredbama člana 16 stav 1 Ustava Crne Gore („Službeni list CG”, broj 1/ 07), kojim je propisano da Crna Gora, na principima i pravilima međunarodnog prava, sarađuje i razvija prijateljske odnose sa drugim državama, regionalnim i međunarodnim organizacijama, kao i odredbama člana 100 tačke 1 i 4, kojima je propisano da Vlada vodi unutrašnju i vanjsku politiku i zaključuje međunarodne ugovore.

II Ocjena stanja odnosa između Crne Gore i Svjetske organizacije za intelektualnu svojinu

Crna Gora je članica Svjetske organizacije za intelektualnu svojinu (u daljem tekstu WIPO) od 4. decembra 2006. godine, s pravnim dejstvom ratifikovanih ugovora konvencija iz oblasti intelektualne svojine. Deklaracijom Vlade Crne Gore, kojom je WIPO obaviješten o kontinuitetu primjene 19 međunarodnih ugovora, nalazi se i Lisabonski aranžman. WIPO je jedna od 16 specijalizovanih organizacija u sistemu Ujedinjenih nacija. WIPO administrira međunarodnim ugovorima iz oblasti intelektualne svojine, stara se o ujednačavanju prakse po pitanju sprovođenja međunarodnih konvencija, inicira izmene i dopune važećih konvencija i usvajanje novih, sprovodi programe tehničke pomoći zemljama u razvoju i najmanje razvijenim zemljama. Zavod sprovodi navedene konvencije.

Između Zavoda za intelektualnu svojinu Crne Gore i WIPO-a začeti su dobri i sadržajni odnosi koje treba kontinuirano razvijati i obogacivati u vidu stručne, finansijske i tehničke pomoći koju WIPO pruža novim državama i znatno doprinosi jačanju nacionalne institucije i jačanju intelektualne svojine u Crnoj Gori.

Danas Crna Gora je članica 16 tijela WIPO-a i članica 22 međunarodnih ugovora.

III Razlozi za zaključivanje međunarodnog sporazuma

Diplomatske konferencije predstavljaju najveći nivo pregovora u UN agenciji za intelektualnu svojinu, koja broji 188 zemalja članica. Članice Lisabonskog aranžmana održaće diplomatsku konferenciju u periodu od 11-21. maja 2015. godine, u sjedištu WIPO-a u Ženevi, Švajcarska. Održavanje te konferencije izazvala je burne rasprave oko toga da li bi zemljama koje nijesu potpisnice aranžmana trebalo dozvoliti da glasaju o izmjenama aranžmana, uzimajući u obzir uticaj koje bi te promjene mogle izazvati na njihove komercijalne i trgovinske interese.

Lisabonski sporazum ima svega 28 država članica po sastavu iz različitih dijelova svijeta uključujući Afriku, Latinsku Ameriku, Aziju i Evropu.

Međutim, tokom primjene istog ispoljili su se sljedeći nedostaci:

- Ograničen broj država ugovornica (28 zemalja);
- Obim zaštite ograničen na jednu vrstu oznaka - samo ime porijekla;
- Potreba integrisanja različitih načina zaštite geografskih oznaka na nacionalnom nivou.

Države se, u sukobu o proširenju zaštite geografskih oznaka u okviru ugovora TRIPS, dijele na države Novog i Starog svijeta, a ne na razvijene i nerazvijene države, kako se obično dijele države u okviru Svjetske trgovinske organizacije. Države Starog svijeta koje traže proširenje zaštite za geografske oznake uspostavljene ugovorom TRIPS jesu države članice Evropske unije, Indija, Kina, Kenija, Jamajka, Švajcarska, Turska, Tajland, Šri Lanka i druge, a države Novog svijeta koje se tome protive jesu, osim Sjedinjenih Američkih Država, Australija, Kanada, Argentina, Južna Afrika, Čile, Japan i dr.

Pokret za reviziju Lisabonskog aranžmana predstavlja odvojeni napor Svjetske trgovinske organizacije (u daljem tekstu STO) za formiranje multilateralnog registra o geografskim oznakama za vina i alkoholna pića, naročito zbog većeg zastoja u pregovorima globalnog

trgovinskog tijela Doha runde. Mnogi posmatrači su svjedoci obnovljenog pokušaja da se revidira Lisabonski aranžman, u namjeri da se geografskim oznakama pozabavi još jedan forum, s obzirom na spor tempo pregovora u STO. Ove kasnije rasprave bile su pod okriljem specijalne sesije TRIPS-a.

Očekivanja država članica Lisabonske unije od Diplomatske konferencije su sljedeća:

- Revidirati Lisabonski aranžman, uzimajući u obzir međunarodne standarde o zaštiti imena porijekla - geografske oznake;
- Sačuvati jednostavnost i efektivnost sistema registracije i zaštite;
- Učiniti sistem privlačnijim - povećati broj država članica;
- Povećati upotrebu sistema i pristup međunarodnih i regionalnih organizacija.

IV Osnovna pitanja o kojima će se voditi pregovori, odnosno bitni elementi koje sporazum treba da sadrži

Radna grupa za razvoj Lisabonskog sistema osnovana je 2008. godine, s ciljem da razmotri načine za poboljšanje procedura Lisabonskog sistema, kako bi privukla nove članice i da isti učini „privlačnijim za države i korisnike, uz očuvanje principa i načela Lisabonskog aranžmana“. Godinu dana kasnije, Radna grupa je dobila mandat za Nacrt revizije aranžmana, koji će biti predstavljen na diplomatskoj konferenciji u maju 2015. godine.

Osnovna pitanja o kojima će se voditi pregovori jesu:

- da se u sistem uvedu kriterijumi za pristupanje međunarodnih organizacija - olakšavajući, primjera radi, da se 17 zemalja Afričke organizacije za intelektualnu svojinu (OAPI, po akronimu na francuskom) ili cijela Evropska unija priključe kao grupa,
- da se pored imena porijekla, uključe takođe i geografske oznake
- Da se pravo glasa proširi i na zemlje koje nijesu potpisnice Lisabonskog aranžmana.

Naime, činjenica da samo članice Lisabonskog sporazuma imaju pravo glasa, izazvala je kontroverze kako za proširenje sistema za geografske oznake, tako i za pitanja koja bi bila relevantna u procesu eventualnih promjena Lisabonskog sistema. Prema postojećim Pravilima procedure diplomatske konferencije, članice Lisabonskog sporazuma mogu glasati, ali ostali članovi WIPO-a ne mogu, ali mogu učestvovati kao posmatrači. Naime, specijalne delegacije – u prvom redu EU i OAPI, kao međuvladine regionalne organizacije – ne mogu same po sebi glasati, ali mogu „ostvariti pravo glasa preko zemalja članica međuvladinih organizacija koje su predstavljene na diplomatskoj konferenciji”.

Brojne nečlanice Lisabonskog sporazuma, predvođene Sjedinjenim Američkim državama, tvrde da bi oni takođe trebalo da dobiju pravo glasa na majskoj diplomatskoj konferenciji, s obzirom da će proširenje Lisabonskog aranžmana, kako bi uključio geografske oznake neizostavno uticati na njihove trgovinske veze sa zemljama Lisabonskog sporazuma.

U tom smislu, grupa zemalja – uključujući Izrael, članicu Lisabonskog sporazuma – podnijela je nacrt predloga na Pripremnom komitetu za održavanje diplomatske konferencije WIPO-a, održanom krajem oktobra 2014, predlažući da pravila procedure diplomatske konferencije budu revidirana u smislu da pozovu sve članice WIPO-a na majsku konferenciju „sa pravom da glasaju“. *Zemlje koje nisu ugovorne strane Lisabonskog sporazuma kao svoj argument ističu da su WIPO diplomatske konferencije uobičajno otvorene za punopravno učestvovanje i glasanje za sve članice WIPO-a.* Taj predlog podržan je od strane Argentine, Australije, Kanade, Čilea, Izraela, Japana, Novog Zelanda, Paname, Južne Koreje, Singapura, Sjedinjenih Američkih Država i Urugvaja.

Ističući zahtjev da se izvrši revizija Lisabonskog sistema i nudeći argumentaciju kakve bi sve komercijalne i trgovačke posljedice takve međunarodne norme u ovoj oblasti mogle da

prouzrokuju u svim zemljama, delegacija SAD je istakla da sadašnjim ugovornim stranama Lisabonskog aranžmana, koji obuhvata manje od četvrtine WIPO-ovog cjelokupnog članstva, ne bi trebalo dopustiti da diktiraju ishod, koji će neizostavno uticati na sve države članice.

Pripremni komitet za održavanje diplomatske konferencije WIPO-a je donio odluku i ona je nakon toga potvrđena, sa zaduženjem da se nastavi sa izradom Nacrta pravila procedura i **da se ne proširi pravo glasa na sve članice WIPO-a**. Izvještaj predsjedavajućeg Pripremnog komiteta glasi da je Pripremni komitet, sa izuzetkom jedne članice Lisabonske unije, saglasan da se Nacrt pravila procedura diplomatske konferencije dostavi diplomatskoj konferenciji, **s preporukom da ga države članice Lisabonske unije usvoje na sastanku diplomatske konferencije u plenarnom sastavu.**

Cijenimo da Crna Gora, u kontekstu rasprave i potencijalnog glasanja o pravilima procedure i o svim drugim proceduralnim i supstancijalnim pitanjima na planu revizije Sporazuma koja će biti tretirana tokom diplomatske konferencije, treba da zauzme principijelan stav i da se drži pozicije koju većinski ili eventualno ujedinjeno zastupaju države članice Lisabonske unije (svjesni određenih razlika unutar Unije, prije svega misleći na Izrael), odnosno da slijedi poziciju članica EU unutar Lisabonske unije i CEBS grupe, u interesu nesmetanog održavanja diplomatske konferencije i ishoda koji će zaštititi interese država ugovornica Lisabonskog sporazuma.

Procjena potrebnih finansijskih sredstava za izvršavanje sporazuma i način njihovog obezbjeđenja

Za izvršavanje ovog sporazuma nije potrebno obezbijediti dodatna finansijska sredstva u Budžetu Crne Gore.

VI Potreba usaglašavanja propisa

Zaključivanje ovog sporazuma zahtijeva usaglašavanje važećih propisa.

VII Predlog sastava delegacije

U sastavu delegacije Crne Gore će biti:

1. ambasador Nebojša Kaluđerović, stalni predstavnik Crne Gore pri UN i ostalim međunarodnim organizacijama u Ženevi,
2. Dušanka Perović, pomoćnik direktora Zavoda za intelektualnu svojinu,
3. Anđelka Rogač, drugi sekretar u Stalnoj misiji Crne Gore pri UN i drugim međunarodnim organizacijama u Ženevi.

Troškove učešća delegacije Vlade Crne Gore snosiće Ministarstvo ekonomije (za učešće Dušanke Perović, pomoćnika direktora Zavoda za intelektualnu svojinu) i Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija (za učešće ambasadora Nebojše Kaluđerovića i Anđelke Rogač).

PREDLOG ZAKLJUČAKA :

1. Vlada Crne Gore je, na sjednici od _____2015. godine, utvrdila Osnovu za vođenje pregovora i zaključivanje Novog akta Lisabonskog sporazuma o zaštiti oznaka porijekla i njihovoj međunarodnoj registraciji.
2. Vlada Crne Gore je odredila delegaciju u sastavu: ambasador Nebojša Kaluđerović, stalni predstavnik Crne Gore pri UN i ostalim međunarodnim organizacijama u Ženevi, Dušanka Perović, pomoćnik direktora Zavoda za intelektualnu svojinu, Anđelka Rogač, drugi sekretar u Stalnoj misiji Crne Gore pri UN i drugim međunarodnim organizacijama u Ženevi).
3. Vlada Crne Gore zadužuje delegaciju Crne Gore da nakon završenih pregovora podnese Vladi izvještaj.